

DOĞADA BU AY

Doğa Kâşifi Olmaya Hazır mısınız?

Okullar kapanmak üzere! Yaz tatiline gireceğiniz için heyecanlı ama arkadaşlarınız ve öğretmeninizden ayrılacağınız için üzgün olabilirsiniz. Hiç üzülmeyin, yazın doğada yapabileceğiniz o kadar çok şey var ki! Üstelik birçok serüven yaşayabilirsiniz. Nasıl mı? Doğa kâşifi olarak! İşte, size önerilerimiz!

* Bir böceğe hiç yakından baktınız mı? Bir arının bacasında taşıdığı çiçektozlarının nasıl göründüğünü, bazı örümceklerin ön ayaklarının neden arka ayaklarından daha uzun olduğunu, kelebeklerle güvelerin birbirinden nasıl ayırdedilebileceğini, turuncu bir böceğin nasıl olup da toprağın üzerinde hiç fark edilmediğini biliyor musunuz? Böcekler, aslında düşündüğümüzden çok daha ilginçler. Üstelik bize doğayla ilgili birçok bilgi verirler. Onları daha iyi tanımak için çevremize biraz daha dikkatli bakmamız yeterli. Nasıl mı? Biraz eğilin, yere iyice yaklaşın. Toprağı yakından görüyor musunuz? Neredeyse yere uzanmış gibisiniz değil mi? Tamam, işte böceklerin dünyasına şimdi girdiniz. Toprakta, yaprakların altında, çimenlerin içinde bekliyor ya da yürüyor olabilirler. Onları görebilmeniz için bir süre beklemeniz gerekebilir. Böceklerle büyüteçle de bakabilirsiniz. Gördüğünüz ilginç böcekleri, renklerini, davranışlarını, şekillerini gözlem defterinize yazmayı unutmayın.

* Bir parka ya da doğal bir alana gittiğinizde gözlerinizi kısa bir süre kapatın. Daha sonra sesleri dinleyin. Kaç farklı ses duyuyorsunuz, sayın? Bu sesler, hangi yönden geliyor dikkat edin. Sesler doğal mı, yoksa değil mi? Bunu, birbirinden farklı doğal alanlarda deneyin. Her seferinde ayrı sesler duyacaksınız. Bu sayede farklı yaşam alanlarında hangi canlıların yaşadığına ilişkin bilgiler elde edebileceksiniz. Örneğin, sulakalanlarda ördek sesi duyarken, ormanda ağaçkakan sesi duyacaksınız.

* Bir ağacın yanında durup ona baktınız, dallarına çıktınız. Peki, yere uzanıp ağaçlara böceklerin gözüyle hiç baktınız mı? Büyük bir ağacın yanına gidin ve gövdesinin dibinde yere uzanın. Yüzünüz gökyüzüne dönük olsun. Ağacın dallarına bakın. En tepedeki dalı görüyor musunuz? Nasıl şekiller görüyorsunuz? Ağaçta başka neler var?

Ağaçta yuva yapan canlılar var mı? Ağaçta beslenen canlılar var mı? Ağacın gövdesinde, dallarında ve yapraklarında hangi canlıların olduğuna iyice bakın.

✱ Doğal bir alana gidin ve yere oturun. Bir karınca olduğunuzu düşleyin ve onun gibi davranın. Birkaç metre karınca gibi ilerleyin. Yol boyunca gördüğünüz, ilginç ve farklı olduğunu düşündüğünüz 6 şey belirleyin ve bunların yanına birer işaret koyun. Bulduğunuz ilginç şeyleri daha sonra arkadaşlarınızla paylaşın ve neden ilginç olduğunu düşündüğünüzü gözlem defterinize yazın.

✱ Çevreyi iyice koklayın. Herhangi bir koku alıyor musunuz? Farklı bir koku var mı? Tavşan ve ge-yik gibi hayvanlar doğada kokuları çok iyi alabilirler. Siz de onlar gibi kokuları iyi duyabilmek ister misiniz? Burnunuzun altını ıslak bir süngerle ıslatın. Bu sayede doğadaki kokuları daha rahat alabileceksiniz. Hadi şimdi yosunlar, ağaçların gövdeleri, çiçekler, yapraklar nasıl kokuyor keşfedin.

✱ Bir ağacı yakından tanımak ister misiniz? Bunun için bir arkadaşınızın yardımı gerekiyor. Gözlerinizi kapatın ve arkadaşınızın yardımıyla, arkadaşınızın seçtiği bir ağacın yanına gidin. Ağacınıza ellerinizle dokunun. İyice hissedin. Yanağınızı ağacınızın gövdesine dayayın. Ağacınızın çevresinde birkaç tur atın. Toprağa yakın yerlerinde, uzanabileceğiniz en yüksek yerinde ağacınızın gövdesi

nasıl? Dalları var mı? Ağacınıza iyice dokunduktan ve onu tanıdığınızda emin olduktan sonra arkadaşınızdan sizi başladığınız yere bırakmasını isteyin. Gözlerinizi açın ve gözleriniz açıkken tanıştığınız ağacı bulmaya çalışın. Bakalım ağacınızı bulabilecek misiniz?

✱ Biraz da doğadaki şekilleri inceleyelim. Birer kaşif olarak göreviniz, doğal bir alana gittiğinizde kuru, ıslak, renkli, parlak, yuvarlak, köşeli, yumuşak, sert, sıcak ve soğuk varlıkları bulmanız.

✱ Kendinize bir keşif çantası hazırlayabilirsiniz. İçinde rehber kitaplar (kuşlar, böcekler, kayalar, çiçekler, vb.) gözlem defteriniz, kalem, dürbün, büyüteç ve fener olabilir. Bunların hepsini bir anda almanıza gerek yok, keşif çantanızı zaman içinde doldurabilirsiniz.

Burcu Meltem Arık
burcu.arik@dogadernegi.org

Kaynaklar:

<http://www.naturepark.com>

Doğa Çantam – Küçük Kaşifin El Çantası, Doğa Derneği ve İngiltere Kraliyet Kuşları Koruma Derneği, 2005

Unutmayalım!

✱ Kâşif, doğayı sever ve doğayı korur. Bu nedenle doğal alanlarda sessiz ve dikkatli bir şekilde hareket eder. Canlıları rahatsız etmez.

✱ Kâşif dikkatlidir. Gözlerini, kulaklarını iyice açar ve doğada olan bitenleri dikkatlice gözlemler.

✱ Kâşif paylaşır. Keşiflerini, gözlemlerini gözlem defterine kaydeder. Keşiflerini daha sonra arkadaşlarıyla paylaşır.

✱ Kâşif, bulduklarını (canlılar, taş, yaprak, vb.) keşif bittikten sonra bulduğu yere bırakır. Kâşif için bir canlının yaşamı çok değerlidir.

✱ Kâşif, canlıları incelemek amacıyla taşların, kayaların, yaprakların altına baktıktan sonra onları yavaş bir şekilde tekrar yerine koyar.

Sevgili Arkadaşlar, doğayla ilgili sorularınızı ve yaptığınız çalışmaları bize yollayabilirsiniz. Gönderdiklerinizin bazılarını zaman zaman köşemizde yer vereceğiz. Mektuplarınızı ve e-postalarınızı bekliyoruz. Adres: TÜBİTAK Bilim Çocuk Dergisi Doğaya Bu Ay Köşesi/Atatürk Bulvarı/No:221/Kavaklıdere/06100/Ankara/e-posta:cocuk@tubitak.gov.tr